

ВОЕНО-ДЕМОГЕОГРАФСКИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЕТНИЧКАТА И КОНФЕСИОНАЛНАТА СТРУКТУРА НА НАСЕЛЕНИЕТО ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Јове Димитрија Талевски, Ристе Темјановски

Воена академија "Генерал Михаило Апостолски" - Скопје

Природно-математички факултет, Институт за географија - Скопје

Апстракт: Покрај бројната состојба на населението, етничката и конфесионалната структура претставуваат мошне значајни воено-географски карактеристики на населението. Во овој труд се анализирани основните демографски карактеристики и актуелни состојби во доменот на етничката и конфесионалната структура на населението во Република Македонија според податоците од пописите од 1994 и 2002 година. Посебно се нагласени анализите на наведените структури според територијалната поделба кои имаат влијание врз одбраната.

Клучни зборови: демогеографија, население, структура, етничка, конфесионална, вероисповед, одбрана.

MILITARY-DEMOGRAPHICAL CHARACTERISTICS OF ETHNICAL AND CONFESSONAL STRUCTURE OF POPULATION IN REPUBLIC OF MACEDONIA

Abstract: Beside the numerous position of population, ethnical and confessional structure present most significant military-geographical characteristics of population. In this paper we analyzed the fundamental demographic characteristics and actual state in domain of ethnical and confessional structure of population in Republic of Macedonia in compare of statistical date of Census in 1994 and 2002. Especially we point out the analyses wish have influences in domain the military defense.

Key words: demo geography, population, structure, ethnical, confessional, defence

Вовед

При проучувањето на населението на конкретен простор, од военогеографски аспект, акцентот се става на деталите како што се бројната состојба, динамиката на природниот прираст, миграционите движења, густината, потоа, половата, старосната, образовната, социоекономската, етничката односно националната и верската (конфесионалната) структура, степенот на културата, животниот стандард, здравствената состојба и друго.

Како што веќе споменавме во овој труд се анализирани основните демогеографски¹ карактеристики и актуелни состојби во доменот на етничката и конфесионалната структура на населението во Република Македонија според податоците од пописите од 1994 и 2002 година. **Проучувањето на националната, односно етничката структура на населението како и конфесионалната структура е особено важно за оние земји во кои живеат повеќе народи и народни малцинства. Пример за влијанието на националната и конфесионалната структура во безбедноста на една земја е особено изразено во држави со мешан етнички, односно конфесионален состав. Постојат многубројни примери кои ја потврдуваат ваквата состојба, како што се војните во поранешна СФРЈ, конфликтот во Косово, Чеченија, одредени немири во Белфаст итн. Наведените структури од военогеографски аспект се мошне значајни за секоја држава, а секако и за Република Македонија во која што живеат припадници на околу 26 народи, а легално постојат и работат 18 верски заедници. Одликите како традицијата, обичаите, историскиот развој, религијата и друго, може на одреден начин да влијаат врз демографскиот како и врз севкупниот развој на државите и на одделните народи.**

Етничка структура

Националната структура на населението е мошне значаен елемент, кој, од военогеографски аспект се проучува заради согледување на состојбите во врска со начинот на решавање на националните прашања во некоја држава, стопанската активност, образованието, културата и животниот стандард на националностите, нивното поимање на сопствената држава, менталитетот, лојалноста и слично. Соодветно на утврдените факти во овој поглед, се одвива и процесот на планирање, подготовка и изведување на одбранбените активности, при што е неопходо да се изврши конкретно проучување на бројот, природниот прираст и особено територијалната разместеност на националните малцинства. Во услови кога однесувањето на националните малцинства во државата е лојално на власта, истите можат да бидат мост за добри меѓусоседски односи, пријателство, заемно почитување и разбирање меѓу соседните земји во кои постојат повеќенационални региони најчесто во граничните делови.

¹ Демографијата, позната и под поимот геодемографија се занимава со популационо-географски проучувања. Демографијата за разлика од демографијата, населението го проучува во простор и време, во каузална врска со природата на просторот и општествените фактори, односно го проучува како битен модификатор на трансформацијата на просторот, на географската средина. Таа придонесува за решавање на проблемите од општествениот, економскиот, културниот и социјалниот развој, а со тоа влијае и врз одбранбениот систем.

Според преамбулата на Уставот на Република Македонија граѓаните на Република Македонија, Македонскиот народ, како и граѓаните што живеат во нејзините граници, кои се дел од албанскиот народ, турскиот народ, влашкиот народ, српскиот народ, ромскиот народ, бошњачкиот народ и другите, преземајќи ја одговорноста за сегашноста и иднината на нивната татковина, свесни и благодарни на своите предци за жртвите и посветеноста во нивните заложби и борба за создавање на самостојна и суверена држава Македонија и одговорни пред идните генерации за зачувувањето и развој на се што е вредно од богатото културно наследство и соживот во Македонија, еднакви во своите права и обврски кон заедничкото добро - Република Македонија - во согласност со традицијата на Крушевската Република и одлуките на АСНОМ и на референдумот од 8 септември 1991 година, одлучија да ја конституираат Република Македонија како самостојна суверена држава, со намера да се воспостави и зацврсти владеењето на правото, да се гарантираат човековите права и граѓанските слободи, да се обезбеди мир и соживот, социјална правда, економска благосостојба и напредок на личниот и заедничкиот живот, преку своите претставници во Собранието на Република Македонија, избрани на слободни и демократски избори го донесоа Уставот на Република Македонија. Според член 9 на Уставот, Граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување; имотната и општествената положба.

Во Република Македонија, покрај македонскиот народ, живеат и припадници на повеќе различни народи. Како и во други држави и простори така и во Република Македонија, различните народи и групи се резултат на преселбите на населението во историското минато, предизвикани од различни причини. Во зависност од миграционите движења, природниот прираст и политичките услови се менувала и бројната застапеност на поедини народи или делови од народи. Така, денес во Република Македонија покрај Македонците кои се најбројно застапени, живеат уште и припадници на околу 26 народи. Најголемиот дел од населението во Република Македонија го сочинуваат Македонците потоа следат Албанците, Турците, Ромите, Србите, Бошњациите, Власите и други народи.

Националност	Г О Д И Н И											
	1900	1921	1948	1953	1961	1971	1981	1991	1994	%	2002	%
Македонци	534000	540000	789648	860699	1000854	1142375	1279323	1328187	1378687	66,5	1297981	64,18
Албанци	88000	111000	197389	162524	183108	279871	377208	441987	478967	22,9	509083	25,17
Турци	175000	119000	95940	203938	131481	108552	86591	77080	81615	4	77959	3,85
Роми	20000	7800	19500	20462	20608	24505	43125	52103	47408	2,3	53879	2,66
Срби			29721	35112	42728	46465	44468	42775	39866	2	35939	1,78
Власи	30000	9000	9511	8668	8046	7190	6384	7764	8574	0,4	9695	0,48
Останати	62000	11041	11277	13111	19180	38350	72073	84086	40079	1,9	38011	1,88
Вкупно	909000	797841	1152986	1304514	1406003	1647308	1909136	2033964	2075196²	100	2022547	100

Табела 1. Национална припадност на населението во Република Македонија

Врз основа на наведените податоци може да се констатира дека од 1900 до 1994 година бројот на Македонците е во постојан пораст, а во 2002 година бележи одредено намалување во однос на 1994 година³. Бројот на македонското население во првиот меѓупописен период после Втората светска војна(1948-1953) се зголемил од 789 648 на 860 699 жители или повеќе за 71 051 односно за 9%. Македонците во 1948 година во вкупното население на Републиката учествувале со 68,49%, а во 1953 со 65,98%, односно, со 2,51% помалку отколку во 1948 година. Според некои автори значителен број од Македонците со исламска вероисповед, при првиот попис на населението по Втората светска војна се декларирале како Македонци, а дел како Турци или Албанци. Додека, значителен дел од Македонците од исламска вероисповед, кои во 1948 година се декларирале како Македонци, во 1953 година се декларирале како Турци, бидејќи Турција во тоа време примаше доселеници само од Македонија-етнички Турци, но и други исламисти кои се декларираат како Турци.

Според пописот на населението во 1961 година Македонците во вкупното население учествувале со 71,19%, во 1971 година со 69,35%, во

² Во оваа табела за 1994 година се обработени податоци според старата методологија на попис(вкупно 2 075 196 жители) заради споредување со претходните пописни години. Додека во следната табела за истата година се дадени податоци според новата методологија на попишување на населението(вкупно 1 945 932 жители) заради споредување со податоците од пописот во 2002 година.

³ За пописот од 1994 година е применета поинаква методологија во однос на претходните пописи. Исто така и за пописот во 2002 година се направи нова измена во дефинирањето на единиците на попис, како и дефинирањето на категоријата вкупно население. Сите овие промени оневозможуваат целосна споредливост на податоците од пописите од 1994 и 2002 година со претходните пописи.

1981 година со 67,01%, во 1991 година со 65,30, во 1994 година со 66,52% и во 2002 година со 64,18%.

Зголемувањето на учеството на Македонците во вкупното население на Републиката во 1961 година (во однос на 1953 година) за 5,21% е логична последица на масовното иселување на етничките Турци во Турција.

Континуираното намалување на учеството на Македонците во вкупното население на Републиката од 1961 до 2002 година е резултат на значително намалување на нивниот природен прираст, додека природниот прираст кај населението со исламска вероисповед се намалува со помало темпо.

Од 534 000 во 1900 година бројот на Македонците до 1961 година се зголемил на 1 000 854. До 1994 година се зголемил на 1 378 687, или повеќе за 377 853 жители во однос на 1961 година, додека до 2002 се намалил на 1 297 981, односно помалку за 80 706 жители. Просечното годишно зголемување во периодот од 1961 до 1994 година изнесувало по 11 328 жители. Меѓутоа, учеството на Македонците во вкупниот број население континуирано опаѓа од 71,2% во 1961 година, на 65,5% во 1994 година, до 64,18% во 2002 година. Причини за намалување на бројот на Македонците во вкупното население се иселувањето на Македонците на привремена работа во странство, потоа смалениот природен прираст кај Македонците и зголемениот кај населението со исламска вероисповед, а особено кај Албанците.

Голем број од Македонците живеат надвор од границите на Република Македонија. Меѓутоа, точна евиденција за нивниот број нема. Според едни податоци, вкупниот број на Македонците во соседните земји изнесува: во Грција 250 000, во Бугарија, исто така, 250 000 во Албанија 60 000 и во Србија и Црна Гора, поточно во Република Србија, 45 577 Македонци. Вкупно во сите соседни држави живеат околу 600 000 Македонци. Потоа, уште 250 000 Македонци живеат во дијаспората и тоа најмногу во САД, Канада и Австралија. Помали иселенички колонии постојат во источноевропските земји. Тоа се оние Македонци кои по завршувањето на Граѓанската војна во Грција беа прифатени во Полска, Романија, Унгарија и бившиот Советски Сојуз. Голем број Македонци живеат уште во западноевропските земји. Станува збор за т.н. привремено вработени во Германија, Франција, Швајцарија, Белгија, Шведска и други држави, од кои денес се поголем број остануваат како трајни иселеници.

Албанците во Република Македонија се втори според бројот на населението после Македонците. Според наведените податоци може да се види дека нивниот број континуирано расте. Така, во 1900 година нивниот број изнесувал 88 000, во 1961 година се наголемува на 183 000, во 1994 година на 478 967 жители, а во 2002 година на 509 083 жители.

Бројот на Албанците во 1994 година во однос на 1961 година е зголемен за 295 859 жители или просечниот пораст годишно изнесувал по 7 874 лица. Од табелата се гледа дека во 1953 година бројот на ова население е значително опаднат. Според некои автори оваа појава не е во врска со некоја миграција, туку тогаш голем дел од Албанците се декларирале како Турци за да можат да земат учество при иселувањето во Турција.

Најголема концентрација на македонски Албанци има во регионите на: Тетово, Кичево, Дебар, Струга, Куманово, Крушево и Скопје, додека во регионите на: Винаца, Кавадарци, Кратово, Крива Паланка и Пробиштип, не живеат македонски Албанци.

Предците од кои води потекло денешното албанско население во Македонија започнале да се населуваат кон крајот на 18 век, односно во 1780 година. Тоа е најстар слој меѓу денешните македонски Албанци, а во 19 век, односно во периодот околу 1800 до 1840 година започнува нов поголем бран на доселување на Албанци во Македонија. Се смета дека околу 50 проценти од албанското население се доселило во овој период. Незначителни миграциони струења од Албанија во Македонија имало и подоцна, поточно, се до пропаѓањето на Отоманската империја во 1912 година. Во периодот меѓу двете светски војни, а особено по Втората светска војна се јавува, исто така, засилено населување на албанско население во Македонија, но сега не од Албанија туку од Косово.

Албанците населени во Република Македонија припаѓаат на две групи. Најголем дел, околу 90 проценти, им припаѓаат на Гегите. Тие се дојдени од повеќе области на Средна и Северна Албанија, како: Малесија, Дукагин, Мирдиит, Мат, Љума и др. мал дел од Албанците, околу 10 проценти, им припаѓаат на Тоските, кои се дојдени од Јужна Албанија, областите Чермника, Колоња, Мокра, Подградец, Корча, Елбасан и Берат. Во Македонија тие главно се населувале во југозападниот дел од Републиката.

Албанците во вкупното население на Републиката во 1948 година учествувале со 17,12% (197 389 лица), а во 1953 година опаднало на 12,46% (162 524 лица). Според некои автори со првиот попис на населението по Втората светска војна, во западниот дел на Македонија како Албанци биле запишувани дел од етнички Турци, Македонци од исламска вероисповед и Роми. Како поткрепа се посочува податокот дека во тогашната околина Гостивар како Турци биле регистрирани само 117 лица, иако имало неколку села со етнички Турци, а голем број имало и во градот Гостивар. Додека, опаѓањето на бројот на Албанците во вкупниот број на населението во 1953 година било како резултат на декларирањето како Турци на Турците кои во 1948 година се декларирале како Албанци, како и поради декларирањето како Турци на значителен број Македонци од исламска вероисповед, на Роми, па и на етнички Албанци, кои во 1948 година биле регистрирани како

Албанци. Натомошното зголемување на учеството на Албанците во вкупното население на Републиката, е резултат на нивниот природен прираст, но, делумно, и на високиот позитивен миграционен биланс на Албанците од Македонија со Албанците од Косово и Јужна Србија.

Така нивното учество во вкупното население на Републиката во 1961 година изнесувало 13% (183 108 жители), во 1981 година се зголемува на 19,76% (377 208 жители), во 1994 година ќе достигне 23% (478 967 жители), а во 2002 година дури 25,17% (509 083 жители).

Просечното годишно зголемување во периодот од 1961 до 1971 година изнесувало 9 676 жители, во периодот 1971 до 1981 година изнесувало по 9 733 жители, во периодот 1981 до 1994 година 7828 жители, а во периодот 1994 до 2002 година по 3 764 жители.

Според податоците од пописот во 1994 година во 39 општини од вкупно 123 и градот Скопје, Албанците ја надминуваат бројката од 20% од вкупното население.

Општини во кои Албанците биле над 20% се следните: Неготино-полошко - 99,84%; Велешта - 99,80%; Шипковица - 99,64%; Боговиње - 99,63%; Желино - 99,61%; Делгожди - 99,16%; Цепчишта - 98,68%; Осломеј - 98,15%; Кондово - 97,82%; Чегране - 97,45%; Зајас - 97,11%; Липково - 97,13%; Србиново - 94,71%; Камењане - 88,04%; Арачиново - 88,45%; Сарај - 87,94%; Теарце - 83,43%; Вруток - 72,45%; Студеничани - 66,23%; Дебар - 62,16%; Брвеница - 59,43%; Тетово - 59,34%; Гостивар - 55,06%; Вратница - 54,98%; Долна Бањица - 50,19%; Врапчиште - 47,86%; Житоше - 49,81%; Маврови Анови - 44,47%; Чучер Сандево - 37,93%; Струга 36,62%; Зелениково 36,42%; Јегуновце - 29,48%; Центар - 26,9%; Чаир - 28,87%; Кичево - 26,12%; Куманово - 24,87%; Бистрица - 24,26%; Петровец - 21,66% и Лабуниште - 20,79%.

Според податоците од пописот во 2002 година во 44 општини од вкупно 123, Албанците ја надминуваат бројката од 20% од вкупното население.

Општини во кои Албанците биле над 20% според пописот на населението во 2002 година се следните: Шипковица 99,51%, Неготино-Полошко 99,39%, Боговиње 99,27%, Желино 99,20%, Велешта 98,97%, Осломеј 98,39%, Цепчиште 98,35%, Делогожди 97,64%, Кондово 97,53%, Зајас 97,44%, Липково 97,42%, Чегране 97,23, Србиново 96,85%, Камењане 91,16%, Арачиново 90,72%, Сарај 88,72%, Теарце 84,39%, Вруток 74,90%, Студеничани 68,38%, Тетово 63,97%, Дебар 63,30%, Брвеница 61,62%, Вратница 61,13%, Гостивар 59,01%, Лабуништа 55,23%, Житоше 54,42%, Врапчиште 51,14%, Долна Бањица 50,10%, Струга 41,54%, Маврови Анови 38,52%, Чаир 38,39%, Јегуновце 34,09%, Центар 30,65%, Кичево 30,53%, Зелениково 29,58%, Куманово 26,44%, Бистрица 25,39%, Чучер Сандево 22,88%, Петровец 22,86%, Цапари 22,33%, Крушево 21,31%, Долнени 21,22% и Сопиште 20,39%.

Турците според бројот на населението во Република Македонија се на трето место после Македонците и Албанците. Турците многу побројни биле до Балканските војни, а нивниот број особено е зголемен во втората половина на 19 век, кога во Македонија се населиле многу Турци - повратници, наречени мухаџири. Тие по Руско - турската војна во 1878 година побегнале од ослободените територии на Бугарија и Србија и од окупираната, од страна на Австрија, Босна и Херцеговина. Мухаџирите се населувале главно по градовите во кои и денес постојат маџирски маала, но се населувале и по селата. Меѓутоа, за време на Балканските војни и Првата светска војна, од воени и политички причини, најголем број од ова население ја напуштило Македонија и се преселило во Турција.

Со пописот на населението во 1948 година биле регистрирани 95 940 Турци (8,32% од вкупното население на Републиката), според некои толкувања-неколку илјади помалку отколку што реално ги имало.

Со пописот на населението во 1953 година бројот на Турците во Македонија за само 5 години се зголемил повеќе од двојно, односно нивното учество во вкупното население на Републиката нараснало на 15,63%, односно за 7,31 проценти повеќе отколку во 1948 година. Според некои автори се тврди дека во Западна Македонија при пописот на населението во 1948 година значителен број на Турци биле регистрирани како Албанци, додека во другите делови на Македонија-значителен дел на Македонци со исламска вероисповед и Роми се декларирале како Турци. Додека, во 1953 година како Турци се декларирале и голем број на Македонци со исламска вероисповед, Роми, Муслимани, па и на Албанци, бидејќи биле заинтересирани за иселување во Турција. Иселувањето на етничките Турци и на другите исламити во Република Турција било поттикнато и од економски причини како што се принудното создавање на селските работни задруги од колхозен тип во селата и уништувањето на козите во 1948 година. Таквите мерки, го намалиле земјоделското производство и сточниот фонд, а со тоа се загрозила и егзистенцијата на населението. Исто така и оневозможувањето на приватното занаетчиство и укинувањето на приватната трговија во градовите ја влошиле економска ситуација.

Со пописот на населението во 1961 година учеството на Турците во вкупното население на Републиката опаѓа на 131 481 жители, или на 9,35% од вкупното население. Во однос на 1953 година населението се намалило за 72 457 жители, или за 35,5%, а учеството во вкупното население за се намалило за 6,28%. Причина за таквото намалување е масовното иселување на оваа популација во Република Турција.

Учеството на Турците во вкупното население на Републиката продолжува да опаѓа: во 1971 година на 6,59% (108 552 жители), во 1981

година на 4,54% (86 591 жители), а во 1991 година на 3,79% (77 080 жители).

Во 1994 година како Турци се декларирале вкупно 81 615 лица, кои претставувале 4% од вкупното население во Република Македонија. Незначителното зголемено учество во вкупното население во 1994 година во однос на 1991 година веројатно е резултат на применетата нова методологија на пописот од 1994 година. Во Република Македонија Турците живеат во сите општини, меѓутоа најмногу ги има во Скопје, Гостивар, како и во регионот на Дебар, Кичево, Радовиш, Струмица и Прилеп.

Според последниот попис од 2002 година како Турци се декларирале 77 959 жители, кои претставуваат 3,85% од вкупното население во Републиката. Турците најмногу ги има во Центар Жупа 6,44%, Гостивар 5,85%, Пласница 5,70%, Радовиш 5,19%, Центар 4,47%, Студеничани 4,21% итн.

После Македонците, Албанците и Турците според бројната состојба следат Ромите.

За македонските Роми е познато дека по потекло се од Индија, поточно од индиската држава Пенџап. Во Македонија дошле преку Блискиот Исток, главно заедно со Турците. Во почетокот на 20 век Ромите броеле околу 20 000 лица или 2% од целокупното население во Македонија. Нивниот број по Балканските војни опаднал, бидејќи дел од нив емигрирале заедно со Турците во Турција, така што во 1921 година броеле помалку од 8 000 лица. Иако расте бројот на Ромите нивното учество во вкупното население на Републиката според пописите на населението во периодот 1948-1971 година, покажува тенденција на намалување или на стагнација: од 1,69% во 1948 година (19500 жители), на 1,47% во 1961 година (20 608 жители), односно на 1,49% во 1971 година (24 505 жители). Според некои автори и дел од Ромите уште во 1948 година се декларирале како Турци, а во населените места со мнозинско албанско население и како Албанци. Со пописот на населението во 1953 година значителен број на Роми се декларираат како Турци, надевајќи се дека на тој начин ќе им биде овозможено да се иселат во Република Турција. Поради оваа причина, се намалува бројот на Ромите кои се декларираат како Албанци.

Во наредните два пописи (1961 и 1971 година) иако расте бројот на Ромското население, нивното учество во вкупното население на Републиката се намалува. Со пописот на населението во 1981 година како Роми се декларирале 43 125 лица, или 18 620 лица повеќе отколку во 1971 година, поради што и нивното учество во вкупното население на Републиката се зголемува од 1,49% во 1971 година, на 2,26% во 1981 година. Во 1991 година учеството на Ромите во вкупното население бележи пораст и изнесува 2,56% (52 103 лица), но во 1994 година бројот

на регистрираните Роми се намалува на 47 408 лица, а нивното учество во вкупното население опаѓа на 2,3%. Според пописот од 2002 година може да се забележи зголемување на бројот на ромското население, односно нивниот број се искачил на 53 879, што претставува 2,66% од вкупното население во Републиката.

Бројот на Ромите во периодот од 1948 до 2002 година се зголемил за 34 379 лица. Интересно е тоа што македонските Роми спаѓаат во групата, урбанизирано население бидејќи околу 95% од нив живеат во градовите, а само околу 5% во селата.

Срби во Македонија живеат уште од времето на кралството на Србите, Хрватите и Словенците, односно уште од времето на кралството Југославија. Според бројот на населението после Ромите следат Србите чиј број се зголемува од 1948 до 1971 година, а потоа опаѓа до 2002 година. Најмногу се застапени во Скопје и Куманово, а најмалку во Берово, Винаца, Кратово и Крушево.

Во 1948 година биле регистрирани 29 721 Србин, кои во вкупното население на Републиката учествувале со 2,58%. Најмногу Срби биле регистрирани во 1971 година (46 465 лица), но нивното учество во вкупното население било најголемо во 1961 година (3,04%). Од 1971 година опаѓа и бројното и процентуалното учество на Србите во вкупното население на Републиката, така што во 1994 година биле регистрирани 39 866 срби, кои во вкупното население учествуваа со 2%, а во 2002 година биле 35 939 жители, односно 1,78% од вкупното население. Најмногу се застапени во Куманово 25,14%, Кисела Вода 12,48%, Чучер Сандево 6,75%, Центар 6,32%, Карпош 6,10%, Гази Баба 5,82% итн. За намалување на Србите во Македонија значително придонело повлекувањето на ЈНА, во чија служба се наоѓале значителен број на Срби, а со нив се повлекле и нивните семејства.

Македонските Власи се староседелско население на Балканскиот Полуостров, а за нивното потекло постојат повеќе мислења. Историски е утврдено дека покрај староседелците на овој простор, дел од власите кои се доселувале водат потекло во најголем дел, или од Москополе и неговата околина, или од планината Грамос. Доселувањето на Власите од наведените простори започнало во втората половина на 18 век, откако во Албанија бил разурнат градот Москополе, од страна на Али-Паша Тепелин (Јанински). Влашкото население се населило претежно во западномакедонските градови, како: Битола, Охрид, Струга, Ресен и Прилеп. Тогаш тие го основале и градот Крушево. Истовремено во околината на овие гадови тие основале и повеќе селски населби, како: во Битолско-Трново, Магарево, Нижополе, Маловиште и Гопеш, во Преспа-Јанковец, во Струшко - Горна Белица, Долна Белица и др.

Од градовите, особено од Крушево, Власите потоа се раселиле постепено и по другите македонски градови, како: Кичево, Тетово,

Скопје, Куманово, Титов Велес, Штип, Кочани, Струмица и други градови.

Другата влашка група која дошла од планината Грамос, продолжила да живее по македонските планини како номадски сточари, овчари. По Втората светска војна по национализацијата на овците од страна на државата и тие постојано се населуваат во градовите.

Бројот на Власите од 1900 година до денес континуирано се намалува. Во Македонија биле многу побројни до Втората светска војна. Така, во 1900 година нивниот број изнесувал 30 000 лица или 4% од целокупното население во Македонија. После Втората светска војна, според пописот на населението од 1948 година, Власите вкупно броеле 9 511 лица, или 0,82% од вкупното население, во 1994 година нивниот број изнесувал 8 574 лица или 0,4% од целокупното население, а во 2002 година нивниот број изнесувал 9 695 жители, или 0,48% од вкупното население во Републиката. Власите живеат во цела Република Македонија, а најмногу ги има во Штип, Скопје, Битола, потоа следуваат Крушево, Струга, Охрид и др. Значи учеството на Власите во вкупното население на Републиката постепено опаѓа: од 0,82% во 1948 година, на 0,48% во 2002 година. Намалувањето на учеството на Власите во вкупното население може да биде последица на потпросечниот природен прираст и на фактот што значителен број на децата од мешовитите бракови почесто се декларираат како Македонци.

Во Република Македонија живеат и други делови од народи кои во претходната табела се претставени како останати. Во оваа бројка се лица кои национално не се изјасниле, а тука се внесени и оние со непозната националност. Така под останати во 1994 година внесени се 40 079 лица или 1,9% од вкупното население, а во 2002 година 38 011 лица или 1,88% од вкупното население во Републиката. Меѓутоа во следната табела се претставени подетални податоци за изјаснувањето за националната припадност на населението според пописите од 1994 и 2002 година.

При пописот на населението во 1994 година се запишува и нова национална група-Бошњаци, чиј број изнесува 7 244 лица, кои во вкупното население на Републиката учествуваат со 0,37%. Според некои автори врз основа на името што го носат тие би требало да потекнуваат од Босна, и најверојатно да бидат од исламска вероисповед. Имајќи предвид дека според пописот на населението во 1981 година Македонија со Босна имаше негативен миграционен биланс од 11 138 лица (од Босна биле доселени 4 896 лица, а во неа иселени 6 034), произлегува дека присуството на Бошњациите во Македонија е од понов датум. Меѓутоа, како Бошњаци можеби се декларирале и извесен број од Муслиманите по потекло од Рашката област или Санџак, кој опфаќа делови од Западна Србија и од Источна Црна Гора. А можеби меѓу така

декларирани лица има и такви чии претци се населиле во Македонија по анексијата на Босна од страна на Австро-Унгарија. Сосем сигурно е дека тоа се лица од исламска вероисповед, кои во претходниот попис се декларирале како Муслимани (како Муслимани во 1991 година биле декларирани 31 356 лица, а во 1994 година само 15 315 лица). Најверојатно, меѓу Бошњацима има и такви кои со започнувањето на војната во Босна се доселиле во Македонија и тука успеале да стекнат статус на постојани жители. На пописот во 2002 година 17 018 лица или 0,84% од вкупното население се изјасниле како Бошњаци.

Во Република Македонија живеат припадници и на други националности и етнички групи. Македонските Русини во Македонија се јавуваат во пописите по Втората светска војна и денес нивниот број се движи околу 24 лица.

Во 19 век од Кавказ во Македонија се доселиле Черкезите кои подоцна се иселиле во Турција.

Во Македонија до Втората светска војна живееле и значителен број на Евреи. Биле доселени од Шпанија во првата половина на 16 век, а во 1900 година ги имало околу 8 000 лица. Поголемиот дел од Евреите за време на Втората светска војна биле депортирани од Република Македонија и само мал дел од нив кои преживеале после војната се вратиле. Меѓутоа после формирањето на државата Израел доброволно се преселиле во неа.

Конфесионална структура

Верската или *конфесионална структура* на населението, исто така е значајна карактеристика што, од военогеографски аспект се проучува заради согледување на односите и меѓусебните влијанија на одделните групи луѓе со различна верска припадност во некој конкретен простор. За да може да се изврши правилна проценка на можностите за искористување на одредени религиозни свакана и однесувања за потребите на различни воени и борбени постапки, слично како и кај националната структура, неопходно е да се има предвид и верската припадност на населението и степенот на инволвираноста на религијата во свеста на луѓето.

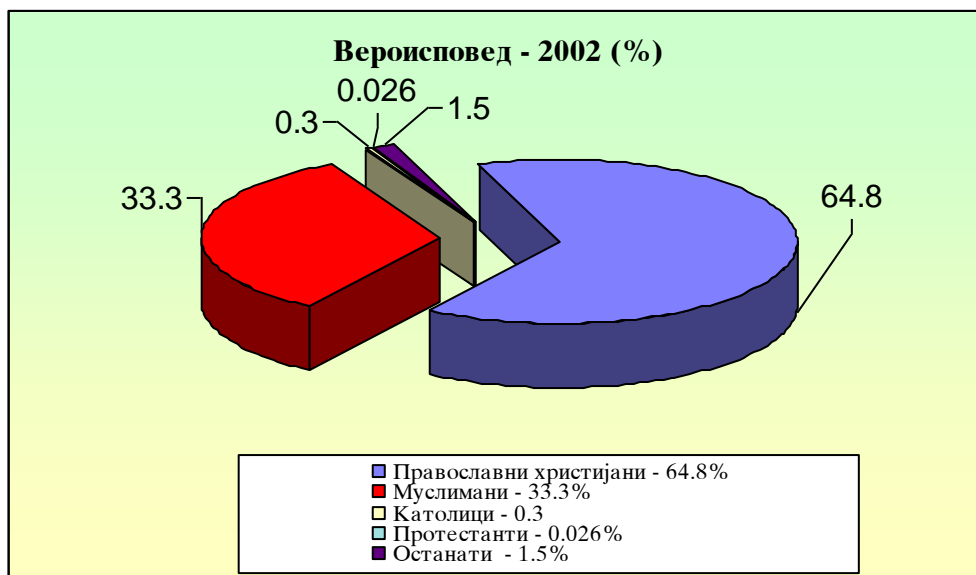
Во однос на конфесионалната структура на населението во Република Македонија, според бројноста, доминираат две основни верски заедници: православната, која главно ја сочининуваат Македонците, Србите, Власите и други, како мнозинско население, и исламската во која главно се вбројуваат Албанците, Турците и Македонците со исламска вероисповед. Од военогеографски аспект и конфесионалната структура претставуваат сериозен фактор, кој во воени услови може да има мошне големо значење.

Во Република Македонија живее население со различна вероисповед, а најмногу се застапени православни христијани, муслимани, католици и протестанти. Во Македонија денес легално постојат и работат 18 верски заедници. Според пописот од 1994 година, од вкупното население во државата 67,8% се православни христијани, 30% со муслиманска вероисповед, 0,4% католици, 0,1 протестанти. Исто така, има жители и од други религии но во многу помал број. Според пописот од 2002 година, од вкупното население во државата 1 310 184 лица или 64,8% се православни христијани, на второ место следува населението со муслиманска вероисповед кое учествува со 33,3% или 674 015 лица, на трето место се католиците со 7 008 лица или 0,3% и на четврто место се протестантите со 520 лица или 0,026%. Останатите религии се со помало членство и нивниот вкупен број изнесувал 30 820 лица.

Вероисповед ⁴		1994 година		2002 година	
		изјаснети	%	изјаснети	%
1	Православни христијани	1 312 089	67,8	1 310 184	64,8
4	Муслимани	581 203	30,0	674 015	33,3
2	Католици	7 405	0,4	7 008	0,3
3	Протестанти	1 205	0,1	520	0,026
5	Останати	33 122	1,7	30 820	1,5
6	Вкупно	1 935 024	100,0	2 022 547	100,0

Табела 1. Вероисповедна структура на населението во Македонија во 1994 година:

⁴Податоците за 1994 година се според Стојмилов А., "Вероисповедна структура на населението во Република Македонија", Географски разгледи број 35, Скопје, 2000, а за 2002 година според податоците од Државниот завод за статистика на РМ - Попис 2002 година.

Графикон 6. Вероисповедна структура на населението во Република Македонија

Според вероисповедта Македонија и македонскиот народ спаѓа во групата на првопокрстените и првопохристијанизирани народи на европскиот континент. Почетоците на христијанството а нашите простори датираат некаде од средината на првиот век и се поврзуваат со времето на дејствување на Апостол Павле. Познато е дека во тој период христијанството било забрането и најстрого биле казнувани сите кои што го проповедувале или го прифаќале како своја религија. До 395 година Македонија се наоѓала во рамките на Римската Империја, а потоа потпаѓа под Византија односно Источното Римско Царство. Христијанството како рамноправна религија со останатите во Римската Империја е признаено во 313 година со Миланскиот едикт, а во 391 година кога со едикт е забрането многубоштвото, станува официјална државна религија.

Православно-христијанската религија односно Христијанството во Македонија е застапено уште од најраните почетоци односно од средината на првиот век. Во Византискиот период, во време на Јустинијан I, христијанството има организирана црковна форма под името Архиепископија на Јустинијана Прима, која како автокефална црква е формирана во 535 година. Првото седиште на оваа црква било во Скопје, а потоа во Охрид. Оваа црква на просторот на Македонија подоцна придонела за побрза христијанизација на Македонските Словени. Поволни услови за создавање на самостојна црква која во почетокот била архиепископија, а потоа и патријаршија се создале со

формирањето на македонската држава во времето на Самуил. Со формирањето на таа црква која била автокефална до 1767 година кога била укината, продолжила традицијата на Јустинијана Прима. Под нејзина јурисдикција во одделни временски периоди се наоѓале и епархии надвор од територијата на Македонија, односно од Балканот и од Италија. По укинување на Охридската архиепископија (1767 год.), нејзините епархии подпаднале под јурисдикција на Цариградската патријаршија, а по формирањето на Бугарската егзархија во 1870 година, делови од македонските епархии подпаднале под нејзина јурисдикција. Состојбата била комплицирана бидејќи се до поделбата на Македонија во 1913 година од страна на балканските држави, некои епархии од Македонија се наоѓале под двојна јурисдикција и на Цариградската патријаршија и на Бугарската егзархија. Додека, во 1924 година Цариградската патријаршија на Српската православна црква за пари и ги отстапила пархиите од Македонија.

Македонската православна црква која за време на Цар Самоил прераснала во архиепископија е наследничка на Охридската архиепископија и сега е автокефална. На територијата на Република Македонија има 191 манастир и 1502 цркви и параклиси. Во организациски поглед е поделена на 10 епархии од кои седум во Република Македонија и три во дијаспората: Европска, Американско-Канадска и Австралиска епархија.

Во Република Македонија најмногу население со православна вероисповед е сконцентрирано во Скопје. Според податоците од Пописот на население во 2002 година во нашиот главен град се сконцентрирани 343 197 (26,19 %). Од просторната распределба со над 50 000 православно население застапеноста по општини е следна: Кисела Вода (117 648), Битола (78 104), Куманово (69 433), Прилеп (67 651), Карпош (54 385) и Гази Баба (54 242).

Католичка религија односно Католицизмот во Македонија се јавува кон крајот на XI и на почетокот на XII век кога во неа навлегле Норманите. Најмногу католици има во Скопје каде се наоѓа и седиштето на Скопско-призренската бискупија. Според податоците од 2002 година во Македонија како Католици се изјасниле 7 008 жители. Во истата година население со католичка вероисповед во Македонија имало во 101 општина, од кои во 61 општина бројот на население изјаснето со католичка вероисповед било под 10 лица. Најголем број католици имало во општина Струмица (1 444 жители), потоа во Босилово (959), Кисела Вода (784), Василево (581), Карпош (489), Центар (476), Гази Баба (248), Горче Петров (243), Чаир (208), Богданци (169), Битола (144) итн.

Во времето на Крстоносните војни од крајот на 11 до почетокот на 13 век, Католичката црква особено настојувала да го наметне своето

влијание во Македонија. Поврзано со католичката религија во Македонија, карактеристично е појавата на унијатството во 16 век и помасовното се ширење во 19 век. Во тој период како резултат на револт кон цариградската патријаршија и грчката црква кои дозволувале и го проповедале христијанството на грчки јазик кој бил неразбирлив за Македонците, населението од некои региони како: Кукушки, Серски и Гевгелиско-валандовски, преминало во унијатство. Унијата во Римокатоличката црква се пропагирала како доброволно прифаќање од населението. За таа цел папата Пие IX во 1848 година издал папска енциклика со наслов "Света конгрегација за пропаганда на верата за работи по источниот обред". Католичката пропаганда преку ватиканските мисионери го повикуваат православно население да се откаже од Цариградската патријаршија и да ја прифати унијата со западната католичка црква при што се уверувало дека ќе можат да ги зачуваат своите православни обичаи, јазикот, своите месни свештеници и сл. Лазаристите кои во 1841 година во Солун основале прво свое лазаристичко јадро, а во 1854 година такво јадро основале и во Битола, особено ја ширеле таа мисионерска дејност во прилог на унијатството. Во 1855 година во Битола тие основале женско училиште во кое наставата се изведувала на француски јазик, а во 1864 година основале Унијатска црковно-училишна општина.

Прифаќањето на идејата за унија со Римокатоличката црква, за македонскиот народ не претставувало цел, туку средство за обновување на автокефалноста на Охридската архиепископија. Тоа се докажало и со тоа што македонското граѓанство брзо се повлекло и ја напуштило идеата да премине во унијатство откако не се остварила целта за обновување на својата автокефална црква.

Протестантска религија односно Протестантизмот во Македонија се јавува во втората половина на 19 век. Се смета дека прво ја донесуваат во Струмичката област затвореници во Цариградските зандани, а потоа со мисионери се шири преку Солун и Битола. Според пописот од 2004 година бројот на протестантите во Македонија изнесува 520 жители. Во споредба со податоците од 1994 година било регистрирано најголемо намалување на оваа вероисповедна група за 2,31 пат. Македонски протестанти кои живеат во 39 општини, најбројни со 659 жители се во општината Кисела Вода (89), Муртино (86), Струмица (82), Карпош (48), Кочани (31), Центар (30) итн. Специфично за оваа религија е дека во нашата држава има најголем број на секти. Така од протестантските цркви денес во Македонија постојат: Евангелиско-методистичка црква; Христијанско-адвентистичка црква; Баптистичка црква; Христијанска заедница на Јеховини сведоци; Нова апостолска црква и др.

Евангелиско-методистичката црква егзистира повеќе од 100 години. Претежно е лоцирана во јужните и југоисточните делови на Република Македонија. Само во Струмичко има пет вакви цркви. Се верува дека учењето први го донесуваат затворениците од Моноспитово некаде околу 1870 година, а потоа истата се шири во Колешино, Струмица и Радовиш. На чело на црквата стои супер интендант кој е главен и одговорен проповедник. Во Македонија има 11 евангелиско методистички цркви и тоа во: Скопје, Прилеп, Битола, Кочани, Радовиш, с. Раклиш, Струмица и во селата Вељуса, Муртино, Моноспитово и Колешино. Учењето на оваа религија се базира на Новиот завет и се друго е како и во православието, само што во објектите во кои се одржуваат богослужбите нема икони, фрески или други симболи. Има само дрвени клупи, оргули и по еден примерок на Новиот завет на секое седиште, во обредниот дел.

Християнско-адвентистичката црква во Македонија се јавува во втората половина на 19 век, а прва призната адвентистичка црква е отворена во Прилеп во 1923 година. Адвентисти (саботјани) има во Скопје, Битола, Куманово, Струмица и други градови. Образованието и издаваштвото се мошне значајни активности на оваа религија, така што во светот адвентистите имаат околу 56 издавачки куќи кои издаваат околу 300 списанија со милионски тиражи. Издаваштвото е доста присутно и во Македонија преку издавачката куќа “Знаци на времето”. Покрај издаваштвото адвентистите во светот имаат околу 5 700 основни и над 1 000 високи училишта, од кои 86 се колеџи и универзитети.

Баптистичката црква исто така спаѓа меѓу позначајните протестантски цркви. Спрема едни податоци првите баптисти во Македонија дошле во 1860 година и тоа во Солун и Битола. Во Битола тие отвориле и баптистичко училиште. Баптистички цркви во Република Македонија има во Скопје, Радовиш и во село Муртино-Струмичко. Во баптистичките храмови нема икони на светци, нити палење свеќи, а за обредите се користат библијата и органата. Баптистите ја спроведуваат библиската изворна форма на крштевањето и тоа се изведува со задржување под вода. Јован Крстител (Јоанис Баптис) се посочува како изворен модел на сите баптисти, а се крштеваат само лица кои се доволно возрасни за лично покајание.

Учењето за *Християнската заедница на Јеховиниите сведоци* во Македонија се јавува при крајот на 19 век, а првата група е формирана во 1930 година кога е одржаано првото собрание во струмичкото село Вељуса. Во 1959 година отворено е собрание и во селото Колешино (село со најголем број вери во Македонија - 5). Во 1976 година собрание на Јеховистите сведоци е отворено во Скопје, а постојат околу 20 собранија во повеќе градови и села во Република Македонија. Кај Јеховините сведоци нема посебни ритуали, туку во одредени сали се

чита Библијата и секој може да се пријави и да зборува. Бидејќи во Библијата не се одобрува крвопролевање, јеховистите одбиваат да држат оружје во раце. Нивното списание “Стражарска кула” во светот се печати на 132 јазици меѓу кои и на Македонски во тираж од околу 19 милиони примероци.

Муслиманската (исламска) религија во Македонија навлегува со нејзиното паѓање под турска власт кон крајот на 14 век. Во времето на Отоманската империја муслиманството се ширело на повеќе начини. Во Македонија исламизмот најмногу се проширил преку колонизирање на многубројно турско население и преку политиката на доброволна или присилна исламизација која Отоманската империја систематски континуирано ја спроведувала над македонското население.

Според пописот од 2002 година како муслимани во Македонија се изјасниле 674 015 жители. Муслиманите живеат во 115 општини во Македонија од кои во 89 живеат по над 100 жители од оваа вероисповед. Најмногу ги има во главниот град Скопје, каде во 2002 година биле регистрирани 109 954 лица (16.31% од нивната застапеност во државата), додека по општини најмногу се застапени во Тетово 49 927 жители и тие учествуваат со 49,92% во вкупно изјаснетото население во општината, потоа следи Гостивар (36 045), Центар (34 325), Чаир (32 877), Куманово (31 758), Липково (26 351), Желино (24 210), Сарај (22 768) итн.

Религиозни и мистични секти има и во исламската религија. Во Република Македонија од 12 мистични секти во исламот најраширени се: Бектешите и Терикатите. Тие се организирани во Исламско-терикатска верска заедница со седиште во скопската населба Шуто Оризари и Исламско-бектешка заедница со седиште во Тетово. Во Македонија има и Шиити и Сунити. Една од разликите меѓу нив е во тоа што првите своите обреди ги праваат во текиња, а вторите во џамии.

Бектешизмот во Македонија постои од 16 век. Бектешството својата вера не ја засновува на жалост туку на човечката радост. Во минатото Бектешството во Македонија било меѓу најсилните, а текето во Тетово најголемо на Балканот. Најмногу бектеши има во Тетово и Гостивар, потоа во Кичево и Скопје но и во некои села на пример Канатларци-Прилепско и др. Бектешството е манастирски тип на исламизам и порано во текињата живееле и по 20 дервиши. Бектешите имаат два главни празници: Султан-неврус кој се паѓа на 21 март, и Ашура кој се слави еден месец по Курбан-бајрам. Бектешките ритуали се мистични но на нив нема телесно малтретирање.

Од исклучително значење за безбедноста политика покрај проучувањето на изјаснувањето на вероисповеда е и застапеноста по старосни групи. Имено, секогаш е потребно да се планира безбедносниот систем според застапеноста на населението од 20-29

години, според нашата политика за служење на воен рок. Од оваа старосна група во Република Македонија според податоците се застапени 315 406 лица, од кои 161 897 (51,3%) се мажи, а 153 509 (48,6%) се жени. Како православни христијани на возраст од 20-29 години вкупно се изјасниле 193 515 лица, од муслиманска вероисповед 116 498, католици 859, протестанти 80 и останати 4 454 лица.

	Вкупно	Православни	Муслимани	Католици	Протестанти	Останати
Р. Македонија	2022547	1310184	674015	7008	520	30820
0-4	122757	63229	57028	277	29	2194
5-9	143184	73384	67227	320	39	2214
10-14	160339	86952	70443	437	51	2458
15-19	165422	98253	64232	479	35	2423
	591702	321818	258930	1513	154	9289
20-24	161945	99749	59361	445	29	2361
25-29	153461	93766	57137	414	51	2093
	315406	193515	116498	859	80	4454
30-34	148281	90265	55483	490	47	1996
35-39	149837	95076	52086	542	47	2086
40-44	146902	99605	44399	594	32	2272
45-49	142688	104849	34947	539	30	2323
50-54	127760	98033	27097	509	36	2085
55-59	95234	71230	22092	450	22	1440
60-64	89822	67645	20360	430	19	1368
	900524	626703	256464	3554	233	13570
65-69	84443	65223	17584	405	24	1207
70-74	61969	48099	12532	342	11	985
75-79	40384	32844	6522	190	7	821
80-84	18975	15543	2999	83	5	345
85+	7941	6042	1748	29	1	121
	213712	167751	41385	1049	48	3479
Непознато	1203	397	738	33	5	30

Табела Население според старосни групи и вероисповед во Република Македонија - 2002 година.

Врз основа на изнесените податоци може да се констатира дека во Македонија постојат повеќе религии и многу религиозни секти кои се распространети низ целата територија на државата. **Проучувањето на конфесионалната (од латински confessio- вера, вероисповест) структура на населението е мошне значаен елемент бидејќи верата како во минатото така и денес има големо влијание врз општествено-политичките и економските случувања во многу земји во светот. Заради тоа проучувањето на религиозниот состав на населението на одделни**

држави има практично значење и се користи за споредбено проучување на популационите групи без разлика на тоа дали се тие просторно поврзани или раздвоени. Особено во минатото, но и денес религиозната пракса на религиозните институции влијае врз погледите, нормите и ставовите на човекот во многу сегменти од неговиот живот. Тоа влијание не е исклучено и врз нивото на наталитетот, морталитетот, нупцијалитетот, диворцијалитетот и воопшто врз демогеографските карактеристики на населението. Во одредени периоди и специфични состојби, некои религии ги прецизирале, но и ги менувале своите ставови за некои мошне битни прашања кои имале влијание на демографскиот развој, како што се контрола на раѓањето, разводот, толеранција за склопување на бракови помеѓу припадници на различни религии. Заради наведените причини, како и заради фактот дека религијата отсекогаш имала влијание и на општествените и на економските настани на одреден простор, во рамките на демогеографските проучувања особено важен сегмент претставува истражувањето на конфесионалната структура. Податоците за конфесионалната структура на населението овозможуваат во практиката да се согледаат разликите помеѓу групите, а во рамките на тоа и разликите што постојат во природното движење на населението со различна верска припадност. Верско-етничките норми што постојат во одредена средина тесно се поврзани со начинот на живот и со однесувањето на населението што живее на тој простор. Влијанието на одредени религии е изразено во однос на начинот на живеење, во поглед на моралното однесување, правила во однос на исхрана и пост, карактеристични ставови и религиозни прописи во однос на фертилитетот, ограничување и контрола на раѓањето и др. Кај одредени религии, како на пример кај исламската, особено е изразено влијанието врз верниците за прифаќање на повисоки норми во репродукцијата на населението.

Во некои земји, пак како во минатото така и денес се прават напори тој култ да се распламти, главно, во политички цели.

Заклучоци

Населението во Република Македонија перманентно бележи одреден пораст кој може да се илустрира низ следниве податоци: во 1900 година бројот на населението на овој простор изнесувал 908 904, во 1948 - 1 152 986, во 1961 - 1 406 003, во 1994 - 1 945 932, а според пописот од 2002 година, населението во Република Македонија достигнува бројка од 2 022 547 жители. Од изнесените податоци може јасно да се види дека, за период од околу 100 години, бројот на жителите се зголемил за 2,2 пати.

Со континуираниот пораст на бројот на населението се случуваат и промени во процентуалното учество на населението според различни структури како и според етничкиот состав и според вероисповедта. Како на пример во 1953 година процентуалното учество на Македонците во однос на вкупното население изнесувало 66%, во 1971 година 69.3%, во 1994 година 66,6%, а во 2002 64,18%, додека 1953 година процентуалното учество на Албанците во вкупното население изнесувало 12,4%, во 1971 година 17%, во 1994 година 22,7%, а во 2002 25,17%. Евидентно е зголемувањето на процентуалното учество на албанското население од 12,4% во 1953 на 25,17% во 2002 година. Имено, за скоро пет декади процентуалното учество на оваа национална група скоро се дуплирало во Република Македонија, со што целосно е изменета демографската слика на нашата држава. Според конфесионалната структура, населението изјаснето како православно-христијани во 1994 година зафаќало 67,8% од вкупното население, а во 2002 64,8%, додека населението со муслиманска вероисповед во 1994 година зафаќало 30% од вкупното население, а во 2002 33,3%. Врз основа на споредбените податоци за двете најзастапени религии во Република Македонија се гледа дека процентуалното учество на населението со муслиманска вероисповед се зголемува, а на населението со православно-христијанска вероисповед се намалува.

Според анализата на демогеографските процеси во Република Македонија, може да се констатира дека континуирано се случуваат одредени промени кои се многу значајни од одбранбен аспект. Од една страна процесите на раселување и стареење на населението доведуваат до драстично опаѓање на бројот на населението и до раселување на многу селски населби, а во некои простори и до целосно демографско празнење. Додека на друга страна во некои подрачја се создадени големи концентрации на население и тоа со иста етничка и конфесионална структура.

Континуираниот пораст на бројот на населението од ист етнички состав во одредени простори, особено во граничните простори, може да има негативно геостратегиско влијание од повеќе аспекти. Таквите појави бараат покомплексно проучување бидејќи истите не само што претставуваат многу значаен фактор од геостратегиски аспект и од аспект на севкупниот развој, туку од нив може многу лесно да зависи и територијалниот интегритет на државата. Доказ за тоа се настаните и војната со ограничен интензитет, односно терористичките акции во нашата земја во 2001 година.

Во однос на конфесионалната структура на населението во современи услови може да се заклучи дека таа е мошне значаен елемент бидејќи верата како во минатото така и денес има големо

влијание врз општествено-политичките, економските и на некој начин и на воените случувања во многу земји во светот.

Литература:

1. **Даскаловски Васа:** Социогеографскиот развој на руралната средина во Република Македонија / Васа Даскаловски // Географски Рагледи.. *ИССН: 0435-3722. 31(1996) 109-120.*
2. **Даскаловски Васа:** Демографски развој на населението во Република Македонија / Васа Даскаловски // Географски Разгледи.. *ИССН: 0435-3722. 30(1995) 23-28.*
3. **Даскаловски В.** Тенденции во демогеографскиот развој на Република Македонија. Зборник од Вториот конгрес на географите на Република Македонија. Охрид 3-5 ноември, 2000. стр. 115-126
3. **Панов Митко:** Социјална Географија и просторно планирање на примерот на СР Македонија / Д-р Митко Панов // Посебно издание Кн. 3. Скопје: ПМФ, 1976.
4. **Талевски Д. Јове(2003):**Воена Географија. Скопје:Воена академија, 2003.
5. **Темјановски Ристе, Мијалов Ристо (2000):** Население и демографски развој на општина Богомила. Зборник на трудови од Конгресот одржан во Охрид од 3-5 ноември 2000. Скопје: Македонско географско друштво, стр. 153
6. **Темјановски Ристе (2000):** Патната инфраструктура како генерички ресурс за циркулација на луѓето во Република Македонија. Скопје: ПМФ, 2000. (магистерски труд)
7. <http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/geos/mk.html>
8. **Завод за статистика на Република Македонија:** Статистички годишник на Република Македонија: Статистицал Сарбоок оф тхе Републиц оф Македониа. Скопје 1998 година.
9. **Државен завод за статистика на РМ (2003):** Попис на населението, домаќинствата и становите, 2002 година: дефинитивни податоци. Соопштение 2.1.3.30 Скопје: Државен завод за статистика, 2003.